

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1324

Vragen van het lid **Paulusma** (D66) aan de Staatssecretaris van Social Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «Alarm om stijgende kosten kinderopvang: ouders straks tot duizend euro meer kwijt»* (ingezonden 24 januari 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Nobel** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 18 februari 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Alarm om stijgende kosten kinderopvang: ouders straks tot duizend euro meer kwijt»?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met het artikel.

Vraag 2

Klopt het dat ouders die drie dagen per week één kind naar de dagopvang brengen in 2026 bijna duizend euro per jaar, een ruime verdubbeling van de eigen bijdrage, meer moeten betalen?

Antwoord 2

Nee, ik herken de stelling van de Telegraaf, dat ouders die drie dagen per week één kind naar de dagopvang brengen in 2026 duizend euro meer kwijt zouden zijn, niet. Een huishouden met een laag inkomen van € 20.000 met één kind dat drie dagen per week naar de dagopvang gaat, voor een verwacht doorsnee tarief van € 10,97 in 2025 (dus boven de verwachte maximum uurprijs), betaalt in 2026 naar verwachting circa € 700 meer dan in 2025. De ouderbijdrage als percentage van de totale opvangkosten neemt dan toe van 6,3% in 2025 naar 9,7% in 2026.

De werkelijke effecten van het niet-indexeren zijn echter niet in één bedrag te vatten. Ten eerste zijn de bedragen in dergelijke berekeningen afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen die nu nog onzeker zijn, zoals de loonontwikkeling, de inflatie en de tariefstijgingen die kinderopvangorganisaties doorvoeren. Ramingen van de opvangkosten voor huishoudens moeten dus

¹ De Telegraaf, 23 januari 2025, «Alarm om stijgende kosten kinderopvang: ouders straks tot duizend euro meer kwijt», (<https://www.telegraaf.nl/financieel/1997451270/alarm-om-stijgende-kosten-kinderopvang-ouders-straks-tot-duizend-euro-meer-kwijt>).

voortdurend worden bijgesteld. Ten tweede zijn de werkelijke opvangkosten altijd sterk afhankelijk van individuele omstandigheden zoals het inkomen, het tarief van de kinderopvanglocatie, het aantal afgenomen uren opvang en het type opvang. Voor veel ouders was daarbij in 2024 juist sprake van een verlaging van de ouderbijdrage ten opzichte van 2023. In bovenstaand voorbeeld maakt het dus uit met welk uitgangsjaar wordt vergeleken. Een algemene uitspraak doen over de opvangkosten in 2026 is daarom ook niet mogelijk. Om toch een indicatie te kunnen geven, is voor het antwoord op vraag 8 een tabel met een aantal rekenvoorbeelden toegevoegd als bijlage. Bij de rekenvoorbeelden is telkens uitgegaan van een zelfde huishouden met twee kinderen die twee dagen in de week naar de dagopvang gaan voor een (in 2025) verwacht doorsnee tarief van € 10,97. Alleen het toetsingsinkomen verschilt per rekenvoorbeeld. Bovendien wordt in de rekenvoorbeelden uitgegaan van de gemiddelde ouderbijdrage als percentage van de totale opvangkosten, in plaats van (alleen) bedragen in euro's. Percentages van de totale opvangkosten zijn te prefereren boven bedragen in euro's, omdat ze minder gevoelig zijn voor ontwikkelingen in lopende prijzen.

Vraag 3

Klopt het dat het nieuwe kinderopvangstelsel hierdoor voor iedereen goedkoper wordt, maar juist voor de laagste inkomens duurder?

Antwoord 3

Een aanzienlijk deel van de ouders die kinderopvangtoeslag ontvangen heeft in 2025 al recht op het maximale vergoedingspercentage. Dat komt mede doordat het kabinet de vergoedingspercentages begin dit jaar sterk heeft verhoogd. Omdat deze ouders al recht hebben op het maximale percentage zullen deze ouders niet profiteren van de volgende stap op het ingroeipad die we per 2026 gaan zetten. Wel profiteren zij straks van de grotere eenvoud en zekerheid die het nieuwe stelsel aan alle ouders zal bieden. In mijn Kamerbrief² van november 2024 ben ik hier uitgebreider op ingegaan. In het regeerakkoord is afgesproken dat de maximum uurprijzen (MUP) voor de kinderopvangtoeslag in 2026 niet worden geïndexeerd. Wanneer kinderopvangorganisaties in 2026 hun tarieven verhogen en daardoor boven de MUP uitkomen, moeten ouders het verschil tussen de MUP en het tarief zelf betalen. Veel organisaties rekenen nu al een hoger tarief dan de MUP. Maar het kabinet is van plan om de vergoedingspercentages in 2026 – net als in 2025 – flink te verhogen. Hierdoor betalen de meeste ouders, ondanks het niet-indexeren, per saldo in 2026 minder voor kinderopvang dan in 2025.

Vraag 4

Kunt u inzichtelijk maken hoeveel ouders met lage inkomens hierdoor worden getroffen?

Antwoord 4

Zoals vermeld in het antwoord op vraag 2, hangen de kosten die ouders maken voor kinderopvang af van verschillende factoren, zoals inkomen en het tarief van de instelling. Het is daardoor niet precies mogelijk om te berekenen hoeveel ouders in 2026 meer zullen betalen voor kinderopvang dan in 2025. Wel kan ter indicatie worden gekeken naar het aantal huishoudens dat in 2025 al het maximale vergoedingspercentage ontvangt. In 2025 hebben naar schatting circa 80.000 huishoudens met kinderopvangtoeslag een toetsingsinkomen van maximaal € 47.403 en dus recht op het maximale vergoedingspercentage van 96%. Dit zijn dus niet alleen huishoudens met een laag inkomen. Deze ouders ontvangen in 2026 geen hoger vergoedingspercentage, maar zij betalen wel een hogere bijdrage wanneer hun kinderopvangorganisaties de tarieven verhogen tot boven de MUP. In november 2024 hanteerde circa 61% van de kinderdagverblijven een tarief boven de MUP. In de buitenschoolse opvang was dat circa 80% en in de gastouderopvang circa 58%.

Vraag 5

Hoeveel minder ouders gaan kinderopvang afnemen hierdoor?

² Kamerstukken II, 2024–25, 31 322, nr. 547

Antwoord 5

Het is op voorhand niet goed te voorspellen wat de gevolgen van het niet-indexeren en eventuele tariefstijgingen zijn voor het gebruik van kinderopvang. Bovendien zorgt het verhogen van de vergoedingspercentages er ook voor dat de kosten voor kinderopvang voor ouders met een midden- en hoog inkomen per saldo afnemen. Dit kan ook een gevolg hebben voor de vraag naar opvang. Ook hiervoor geldt dat het op voorhand lastig is om te voorspellen wat de precieze gevolgen zijn voor het gebruik. Uiteraard zal ik zowel de betaalbaarheid als het gebruik van kinderopvang in 2026 nauwlettend blijven monitoren door middel van de kwartaalrapportages.

Vraag 6

Hoeveel uren gaan ouders minder werken dankzij deze keuze van het kabinet?

Antwoord 6

Een hogere eigen bijdrage voor kinderopvang kan voor sommige ouders met een laag inkomen reden zijn om minder te gaan werken. Tegelijkertijd kunnen de hogere vergoedingspercentages voor midden- en hoge inkomens juist aanleiding zijn om meer te gaan werken. Ook kan de veel grotere eenvoud en zekerheid van de nieuwe financiering van kinderopvang, samen met de hogere vergoedingspercentages, zorgen voor een cultuurverandering in het gebruik van formele kinderopvang. Het is op voorhand niet te voorspellen hoeveel uren ouders meer of minder zullen gaan werken als gevolg van de keuzes van het kabinet.

Vraag 7

Wat zijn de gevolgen voor de financiële toegankelijkheid van voorschoolse educatie?

Antwoord 7

Het niet-indexeren van de maximum uurprijzen heeft mogelijk indirecte gevolgen voor de financiële toegankelijkheid van voorschoolse educatie (ve). Gemeenten ontvangen van het Rijk een financiële tegemoetkoming voor het aanbieden van ve. Het is aan gemeenten welke eigen bijdrage zij vervolgens vragen aan ouders. Sommige gemeenten hanteren daarbij de KOT-tabel, andere gemeenten hanteren de VNG-Adviestabel en/of bieden ve (deels) gratis aan. Ook is het tarief dat kinderopvangorganisaties hanteren voor voorschoolse educatie niet altijd hetzelfde als het tarief voor reguliere kinderdagopvang. Hierdoor kunnen mogelijke indirecte consequenties van het niet-indexeren voor ouders, bijvoorbeeld negatieve inkomenseffecten, verschillen per gemeente.

Ook eventuele tariefstijgingen door de grotere vraag naar kinderopvang in het nieuwe financieringsstelsel kunnen indirecte gevolgen hebben voor de financiële toegankelijkheid van ve. Bijvoorbeeld via de kosten die gemeenten maken in het reserveren van ve-plekken bij kinderopvangaanbieders en daardoor in het aantal plekken dat een gemeente kan aanbieden. De mate waarin dit op zou treden en effect zou hebben op ouders is naar verwachting wederom verschillend per gemeente.

Vraag 8

Kunt u de effecten van het niet indexeren van de toeslag inzichtelijk maken voor alle inkomensgroepen en de meest veelvoorkomende gezinssituaties?

Antwoord 8

In de bijlage bij deze beantwoording vindt u een uitgebreide tabel met rekenvoorbeelden. Deze rekenvoorbeelden zijn nadrukkelijk indicatief en kunnen niet gebruikt worden om af te leiden wat de werkelijke hoogte van de (netto) opvangkosten zijn voor een individueel huishouden.

Voor deze rekenvoorbeelden ben ik uitgegaan van de geraamde uitgaven aan de kinderopvangtoeslag in de huidige SZW-begroting, met een voorlopige invulling van de kinderopvangtoeslag-vergoedingspercentages in 2026 en invoering van de nieuwe financiering per 2027. Deze percentages kunnen nog veranderen. Ik ben voornemens het ontwerpbesluit met daarin de vergoedingspercentages voor 2026 nog voor de zomer aan uw Kamer te zenden voor de voorhangprocedure.

Deze rekenvoorbeelden zijn gebaseerd op een voorbeeldsituatie met twee kinderen die beiden twee dagen per week naar de dagopvang gaan voor een (voor 2025) verwacht doorsnee tarief van € 10,97 (dit tarief ligt naar verwachting boven de MUP in 2026)³. Het enige waar de voorbeelden in verschillen is de hoogte van het toetsingsinkomen. De in de tabellen genoemde bedragen zijn in lopende prijzen. Dat betekent dat de opvangkosten, de hoogte van de vergoeding voor opvang en de hoogte van de eigen bijdrage zijn gebaseerd op het (verwachte) prijsniveau in het betreffende jaar. Hiervoor is uitgegaan van de CPB-raming van de loon- en prijsontwikkeling⁴. De tabellen tonen ook de eigen bijdrage en de overheidsbijdrage als percentage van de totale opvangkosten. Deze percentages corrigeren automatisch voor deze loon- en prijsontwikkelingen. Voor een analyse van de verandering in de eigen bijdrage tussen twee jaren moet daarom gekeken worden naar deze percentages. De percentages ouderbijdrage wijken af van de vergoedingspercentages in de KOT-tabel omdat in de rekenvoorbeelden is uitgegaan van een huishouden met twee kinderen en een doorsnee tarief dat boven de MUP ligt. Het vergoedingspercentage voor het tweede kind ligt meestal hoger dan voor het eerste kind.

De rekenvoorbeelden laten zien dat voor alle vier de voorbeeldhuishoudens het percentage eigen bijdrage in 2024 is gedaald ten opzichte van 2023. Dit komt door het verhogen van de maximum uurprijzen (MUP) voor in totaal circa € 508 miljoen in 2024⁵.

In 2025 is het percentage eigen bijdrage verder gedaald voor de voorbeeldhuishoudens met een modaal, dubbelmodaal en hoger inkomen. Dit komt door de eerste stap op het ingroeipad⁶ richting de hoge, inkomensonafhankelijke vergoeding in het nieuwe financieringsstelsel.

In 2026 neemt voor de eerste twee voorbeeldhuishoudens (laag inkomen en modaal inkomen) het percentage eigen bijdrage naar verwachting toe met circa 3,4%-punt. Dit komt door het niet-indexeren van de MUP. Voor het voorbeeldhuishouden met een dubbelmodaal inkomen gaat de eigen bijdrage omlaag met circa 1,7%-punt. Voor het voorbeeldhuishouden met een hoog inkomen daalt de eigen bijdrage met 2,4%-punt. Hoewel de eigen bijdragen van deze laatste twee voorbeeldhuishoudens in eerste instantie ook stijgen door het niet-indexeren, wordt deze stijging meer dan gecompenseerd door de verhoging van de vergoedingspercentages per 2026.

Bij het interpreteren van dergelijke rekenvoorbeelden is het belangrijk om inzicht te hebben in de werkelijke inkomensverdeling van huishoudens die kinderopvangtoeslag ontvangen. Daarom heb ik onderstaande grafiek opgenomen, die gebaseerd is op data van Dienst Toeslagen van peildatum 31 maart 2024. De grafiek maakt duidelijk dat het overgrote deel van de huishoudens met kinderopvangtoeslag een bovenmodaal toetsingsinkomen heeft.

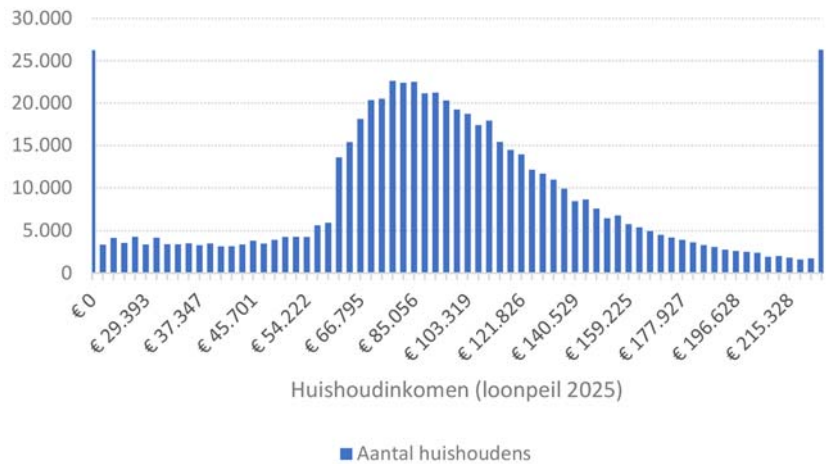
³ Als een kinderopvangorganisatie een hoger of lager tarief rekent dan in deze rekenvoorbeelden is aangehouden, zijn de gevolgen voor de hoogte van de eigen bijdrage ook anders.

⁴ Volgens het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024 van het CPB.

⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 31 322, nr. 516.

⁶ Stb 2024, 273.

Verdeling toetsingsinkomens KOT-huishoudens
(peildatum: 31 maart 2024)

Vraag 9

Vindt u dit wenselijk op deze krappe arbeidsmarkt?

Antwoord 9

Zoals ik hierboven heb aangegeven is het lastig te voorspellen wat de gevolgen van de kabinetsplannen zijn voor de arbeidsparticipatie van ouders en daarmee de arbeidsmarkt. De verwachting is dat de meeste ouders de komende jaren per saldo minder zullen gaan betalen voor kinderopvang. Ouders houden zo meer over van een dag (meer) werken. Ook kan de veel grotere eenvoud en zekerheid van de nieuwe financiering van kinderopvang, samen met de hogere vergoedingspercentages, zorgen voor een cultuurverandering in het gebruik van formele kinderopvang.

BIJLAGE 1 Rekenvoorbeelden bij beantwoording vraag 8

Tabel 1

Laag inkomen <i>(had recht op 96% in 2024)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kosten opvang per jaar:	€ 22.151	€ 24.024	€ 25.102	€ 26.046	€ 27.020	€ 27.966	€ 28.956	€ 29.981
KOT/VKO per jaar:	€ 20.032	€ 22.514	€ 23.524	€ 23.524	€ 24.404	€ 25.258	€ 26.152	€ 27.078
Eigen bijdrage per jaar:	€ 2.119	€ 1.510	€ 1.578	€ 2.522	€ 2.616	€ 2.708	€ 2.803	€ 2.903
Percentage eigen bijdrage:	9,6%	6,3%	6,3%	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%
Percentage overheidsbijdrage:	90,4%	93,7%	93,7%	90,3%	90,3%	90,3%	90,3%	90,3%
Middeninkomen <i>(1 x modaal in 2024)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kosten opvang per jaar:	€ 22.151	€ 24.024	€ 25.102	€ 26.046	€ 27.020	€ 27.966	€ 28.956	€ 29.981
KOT/VKO per jaar:	€ 18.968	€ 21.318	€ 23.524	€ 23.524	€ 24.404	€ 25.258	€ 26.152	€ 27.078
Eigen bijdrage per jaar:	€ 3.183	€ 2.706	€ 1.578	€ 2.522	€ 2.616	€ 2.708	€ 2.803	€ 2.903
Percentage eigen bijdrage:	14,4%	11,3%	6,3%	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%
Percentage overheidsbijdrage:	85,6%	88,7%	93,7%	90,3%	90,3%	90,3%	90,3%	90,3%
Middeninkomen <i>(2 x modaal in 2024)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kosten opvang per jaar:	€ 22.151	€ 24.024	€ 25.102	€ 26.046	€ 27.020	€ 27.966	€ 28.956	€ 29.981
KOT/VKO per jaar:	€ 16.203	€ 18.210	€ 20.081	€ 21.270	€ 24.404	€ 25.258	€ 26.152	€ 27.078
Eigen bijdrage per jaar:	€ 5.948	€ 5.814	€ 5.021	€ 4.776	€ 2.616	€ 2.708	€ 2.803	€ 2.903
Percentage eigen bijdrage:	26,9%	24,2%	20,0%	18,3%	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%
Percentage overheidsbijdrage:	73,1%	75,8%	80,0%	81,7%	90,3%	90,3%	90,3%	90,3%
Hoger inkomen <i>(had recht op 33,3% in 2024)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kosten opvang per jaar:	€ 22.151	€ 24.024	€ 25.102	€ 26.046	€ 27.020	€ 27.966	€ 28.956	€ 29.981
KOT/VKO per jaar:	€ 12.123	€ 13.626	€ 15.217	€ 16.406	€ 24.404	€ 25.258	€ 26.152	€ 27.078
Eigen bijdrage per jaar:	€ 10.028	€ 10.398	€ 9.885	€ 9.640	€ 2.616	€ 2.708	€ 2.803	€ 2.903
Percentage eigen bijdrage:	45,3%	43,3%	39,4%	37,0%	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%
Percentage overheidsbijdrage:	54,7%	56,7%	60,6%	63,0%	90,3%	90,3%	90,3%	90,3%

NB De afkorting KOT staat voor kinderopvangtoeslag. De afkorting VKO betekent Vergoeding Kinderopvang. Hiermee wordt de nieuwe financiering van kinderopvang bedoeld.